

SAN'AT PEDAGOGIKASI SOHASIDA BO'LAJAK MUTAXASSISLARNI BADIY TAYYORLASHNING NAZARIY ASOSLARI

Ikromov Muhammad Anasxon Xakimjon o'g'li

Qo'qon davlat pedagogika institute "Tasviriy san'at va
muhandislik grafikasi" kafedrası o'qituvchisi

Telefon: +998 91 125 05 05.

Elektron pochta manzili: anasxonikromov1904@gmail.com

ANNOTATSIYA

Maqolada san'at pedagogikasi sohasida bo'lajak mutaxassislarni badiiy tayyorlashning muammosi va uning oliy ta'lim tizimidagi o'rni yoritilgan, faol o'qitish usullaridan foydalanish asosida ular o'rtasidagi integrativ aloqalarni amalga oshirish usullari ko'rib chiqilgan.

Kalit so'zlar: pedagogik ta'lim, kasb, vektorli grafika, kasbiy kompetentsiya, kasbiy mukammallik, badiiy-ijodiy qobiliyat, kompyuter grafikasi, kasbiy mahorat

San'at pedagogikasi sohasida bo'lajak mutaxassislarni badiiy tayyorlash (tasviriy san'at o'qituvchilari, dizayn sohasi bo'yicha kasbiy ta'lim pedagoglari) badiiy tayyorgarligi "CHizmatasvir", "Rangtasvir", "Kompozisiya" kabi san'at fanlari bo'yicha kurslar mazmuniga asoslanadi. "Kompozisiya", "Rangshunoslik", "Loyihalash", "SHriftshunoslik" mavzularida o'quvchilarning badiiy didi, sifat mezonlari haqida ma'lum g'oyalar shakllanadi. Turli xil grafik muharrirlar yordamida to'laqonli mahsulotni yaratish uchun badiiy rejaning noto'g'ri hisoblanishiga yo'l qo'ymaslik uchun turli xil bilimlarni moslashuvchan tarzda qo'llash, ularni aniq muammolarni hal qilish uchun qisqartirish maqsadga muvofiq.

Kompyuter grafikasini o'qitish jarayoni nafaqat bilimlarning turli sohalarini birlashtirishga imkon beradi, balki bunday integrasiyani talab qiladi.

Integrasiya (lot. integration – tiklash, butun sondan to'ldirish – butun) 1) Tizimning, tananing differensial qismlari va funksiyalarini bir butunga birlashtirish. 2) fanlarning differensiallanish jarayoni bilan birga sodir bo'ladigan yaqinlashuvi va bog'lanish jarayoni.

Ta'limning integrasiyasi deganda bilim va faoliyat sinteziga, fakt yoki hodisani yaxlit ko'rishga erishish uchun ilgari turli o'quv fanlari yoki fanlariga kiritilgan o'quv material mazmuni va o'quv faoliyati o'rtasidagi bog'liqlikni maqsadli amalga oshirish tushuniladi. Xususan, turli nuqtai nazarlar, talabalar tomonidan o'zaro bog'liq fanlar yig'indisi tomonidan ochildan faoliyatning butun tuzilishini tushunishni ta'kidlash joiz.

Kompyuter grafikasini o'qitish jarayonida fanlararo aloqalar, turli o'quv fanlari materialini o'zlashtirish jarayonida olingan bilimlarning integrasiyalashuvi quyidagilarga imkon beradi:

– talabalarning badiiy-ijodiy qobiliyatlarini, fikrlash moslashuvchanligini rivojlantirish, bilim va ijodiy faolligini oshirish;

- grafik tilni tushunishni yanada samaraliroq o'rgatish;
- san'at siklining turli fanlari bo'yicha eski bilimlarni "skanerlash" va kerakli ma'lumotlarni, to'g'ri echimni topish maqsadida talabalarni ijodiy izlanish faoliyatiga jalb qilish;
- kompyuter grafikasi yordamida amaliy masalalarni echish;
- kompyuter grafikasi yordamida ilmiy-tadqiqot loyihalarini amalga oshirish;
- kelajakdagi professional dizaynerlarning dizayn va vizual-grafik madaniyatini rivojlantirish.

SHu bilan birga, grafik dasturlarni badiiy faoliyat asoslarini o'rgatish, talabalarning badiiy-ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish vositasi sifatida qarash maqsadga muvofiq.

O'quv qurollari – bu moddiy va tabiiy tabiat ob'ektlari, shuningdek, inson tomonidan sun'iy ravishda yaratilgan, ta'lim jarayonida o'quv ma'lumotlarini tashuvchisi va o'qituvchi va o'quvchilarning o'qitish, ta'lim va rivojlanish maqsadlariga erishish uchun faoliyati vositasi sifatida foydalaniladi.

Kompyuter grafikasi o'qitishning texnik vositalari guruhiga kiradi; xususiyatlariga ko'ra u quyidagi funksiyalarga ega bo'lgan murakkab, audiovizual, virtual, elektron, innovation vosita:

- kompensasiya qilish – tiklovchi, energiya va vaqtni tejaydigan, ishning tabiatini engillashtiradigan (talaba va o'qituvchi uchun ham).
- informasion – kerakli o'quv ma'lumotlari bilan tanishish.
- integrasiya – ob'ekt yoki hodisani ham butunligicha, ham uning tarkibiy elementlari nuqtai nazaridan ko'rib chiqish qobiliyati.
- instrumentallik – talabalar va o'qituvchi tomonidan texnik jihatdan xavfsiz va oqilona harakatlarni bajarish, pedagogik mehnat madaniyatini tarbiyalash.

Kompyuter grafikasi asoslarini o'qitish mazmuni o'zlashtirish jarayonida talabalarning qobiliyatlarini, birinchi navbatda, badiiy-ijodiy rivojlanishiga ta'sir ko'rsatadigan bilim, ko'nikma va malakalaridan foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi.

Kompyuter grafikasi sohasidagi o'quv faoliyatining mazmuni quyidagi omillar bilan belgilanadi:

- o'rganish ob'ektining tuzilishi – shaxsiy kompyuter, uning imkoniyatlari va o'rganilayotgan dastur materiali;
- faoliyatni nazariy (kompyuter savodxonligining nazariy asoslari) va amaliy (turli grafik muharrirlar bilan ishlash ko'nikma va malakalari dasturi)ga bo'lish;
- o'zlashtirilayotgan faoliyatning o'ziga xos xususiyatlariga mos keladigan shaxsiy xususiyatlarning tuzilishi, ya'ni. faoliyat predmetiga taalluqli fazilatlar – fikrlashning moslashuvchanligi, ijodkorlik kabi muqobil echimlarni topish qobiliyati;
- o'quv materialini ushbu faoliyat tajribasini o'rganishning yoshi va psixologik xususiyatlariga mos ravishda joylashtirish;

– talabalarning qiziqishlari, moyilligi va qobiliyatiga mos keladigan ta'limni individuallashtirish;

Tarkibiy komponentlarni umumlashtirgan holda ta'kidlash joizki, kompyuter grafikasi sohasida ta'lim mazmuni va o'qitish ikki omil bilan belgilanadi: o'rganilayotgan sohaning tuzilmasi va faoliyat tuzilmasi.

Ma'lumki, qobiliyatlarni rivojlantirish maqsadida bilim va ko'nikmalar dasturini aniq belgilash bilan ta'lim faoliyati mazmuni ustida maxsus ishlashni talab etadi. Xususan, talabalarning o'qishning har bir bosqichida har xil turdagi faoliyat turlarini kiritishning nazariy asoslari, bunda ijodkorlikning ham tipik, ham etakchi elementlari bo'lgan aniq vazifalarga kirish imkoniyati tug'iladi.

Kompyuter grafikasiga murojaat qilib, shuni ta'kidlash joizki, grafik dasturlarning aniq mavjudligi talabalarning standart echimlarni eslab qolishlariga olib keladi, bu esa olingan ma'lumotlarni qayta ko'rib chiqish, o'z qobiliyatlarini rivojlantirish zarurligini noto'g'ri tushunish, muammolarni hal qilishning o'ziga xos usullari ishlab chiqishga olib keladi. Bunday holda, o'qitish samaradorligi keskin pasayadi, bu esa talabalarning kasbiy tayyorgarligi sifatiga ta'sir qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Mansurjonovich, J. M. (2022). CURRENT STATUS OF THE SCIENCE OF INFORMATICS AND INFORMATION TECHNOLOGIES IN THE PROFESSIONAL EDUCATION SYSTEM, EXISTING PROBLEMS AND SOLUTIONS, PRINCIPLES AND CONTENT OF THE SCIENCE ORGANIZATION. Galaxy International Interdisciplinary Research Journal, 10(12), 327-331.
2. Mansurjonovich, JM, & Sattorovich, YS (2023). MAXSUS IZLAMALARDAN FOYDALANISH TA'LIM JARAYONINI TASHKIL ETISHNING MUHIM AVTOZYATLARI. Ochiq kirish ombori , 4 (3), 126-133.
3. Mansurjonovich, J. M. (2023). Designing an electronic didactic environment to ensure interdisciplinary integration in the teaching of" Informatics and information technologies" during professional education. Confrencea, 11(11), 78-82.
4. Mansurjonovich, J. M. (2022). Professional Educational Institutions Theoretical and Practical Basis of Development of the Content of Pedagogical Activity of Teachers of" Information and Information Technologies". Texas Journal of Engineering and Technology, 15, 49-53.
5. Davronovich, A. D., & Mansurjonovich, J. M. (2023). IMPORTANT ADVANTAGES OF ORGANIZING THE EDUCATIONAL PROCESS IN A DIGITAL TECHNOLOGY ENVIRONMENT. Galaxy International Interdisciplinary Research Journal, 11(2), 149-154.
6. Mansurjonovich, J. M., & Davronovich, A. D. (2023). INTERDISCIPLINARY INTEGRATION IS AN IMPORTANT PART OF DEVELOPING THE PROFESSIONAL TRAINING OF STUDENTS. Open Access Repository, 9(1), 93-101.

7. Melikyzievich, S. I., Turdalievich, M. I., Shukurovich, M. S., & Mansurovich, Z. M. (2022). THE METHOD OF REFERENCE TESTS FOR THE DIAGNOSIS OF DIGITAL DEVICES. International Journal of Early Childhood Special Education, 14(7).
8. Mansurjonovich, J. M. Description of the Methodological Basis for Ensuring Interdisciplinary Continuity of the Subject" Computer Science and Information TECHNOLOGY" in Vocational Education. JournalNX, 7(10), 223-225.
9. Mansurjonovich, J. M. (2021). Experience Of Cambridge Curricula In Ensuring The Continuity Of Curricula In The Field Of "Computer Science And Information Technology" In The System Of Professional Education. The American Journal of Interdisciplinary Innovations Research, 3(11), 26-32.
10. Juraev, M. M. (2021). PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR THE DEVELOPMENT OF VOCATIONAL EDUCATION THROUGH INTERDISCIPLINARY INTEGRATION INTO THE VOCATIONAL EDUCATION SYSTEM. In НАУКА, ОБРАЗОВАНИЕ, ОБЩЕСТВО: АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ, ДОСТИЖЕНИЯ И ИННОВАЦИИ (pp. 110-112).
11. Juraev, M. M. ZY Xudoyberdiyev Theoretical analysis of the continuity model of computer science and information technology in the System of professional education. European Scholar Journal (ESJ)//ISSN (E), 2660-5562.
12. Juraev, M. M. (2022). Theoretical and practical principles of improving the content of the pedagogical activity of ICT teachers of professional educational institutions in the conditions of information of education.
13. Mansurjonovich, J. M. (2022). METHODOLOGICAL FOUNDATIONS FOR IMPROVING THE CONTENT OF TRAINING FUTURE ICT TEACHERS IN THE CONDITIONS OF DIGITAL TRANSFORMATION OF EDUCATION. АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ СОВРЕМЕННОЙ НАУКИ И ОБРАЗОВАНИЯ, 9.
14. Juraev, M. M. (2021). OA Qo 'ysinov Description of the methodological basis for ensuring interdisciplinary continuity of the subject "Computer Science and Information Technology" in vocational education. JournalNX-A Multidisciplinary Peer Reviewed, 7(10).
15. Juraev, M. M. (2022). The value of open mass competitions in the process of digitalization of extracurricular activities of schoolchildren. Web of Scientist: International Scientific Research Journal, 3(10), 338-344.
16. Jo'rayev, M. (2022). Professional ta'lim jarayonida fanlararo uzvilik va uzliksizlikni ta'minlash o 'quvchilari kasbiy tayyorgarligining muhim omili sifatida. Zamonaviy dunyoda amaliy fanlar: Muammolar va yechimlar, 1(29), 43-46.
17. Juraev, M. M. (2022). Prospects for the development of professional training of students of professional educational institutions using electronic educational resources in the environment of digital transformation. Academicia Globe: Inderscience Research, 3(10), 158-162.

18. Хонбобоев, Хакимжон Октамович, Мубина Хакимжонова Икромов, and Мухаммад-Анасон Хакимжонович Икромов. "Ta'limda axborot texnologiyalarni qollashning oziga xos xususiyatlari." Молодой ученый 3-1 (2016): 21-22.
19. MUBINAKHON, IKRAMOVA, and IKRAMOV MUHAMMAD ANASKHON. "The Importance of Using the Ict to Increase the Efficiency of Education." JournalNX 7.1: 106-108.
20. Makhmudovich, Gulyamov Komiljon, and Ikromov Muhammad Anasxon Hakimjon o'g. "DEVELOPMENT OF CHILDREN'S ARTISTIC AND CREATIVE ABILITIES IN THE PROCESS OF TEACHING UZBEK FOLK APPLIED DECORATIVE ARTS." Web of Scientist: International Scientific Research Journal 3.5 (2022): 957-963.
21. Ikromov, Muhammadanasxon Hakimjon Ogli, and Zulhayoxon Muhtorjon Qizi. "MARKAZIY OSIYODA GRAFIKANING RIVOJLANISHIGA HISSA QO'SHGAN BUYUK OLIMLAR." Central Asian Academic Journal of Scientific Research 2.5 (2022): 627-630.
22. Gulyamov, K. M., and M. H. Ikramov. "Development of artistic and creative abilities of future teachers of fine arts through computer graphics." JournalNX 7.06 (2021): 95-99.
23. Hakimjon og, Ikromov Muhammad Anasxon. "BO 'LAJAK TASVIRIY SAN'AT O 'QITUVCHILARIGA "MUHANDISLIK KOMPYUTER GRAFIKASI" FANINI O 'QITISH JARAYONIDA ULARNING BADIY-IJODIY QOBILIYATLARINI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK SHART-SHAROITLARI." Conferencea (2023): 34-38.
24. Ikromov, M. X., and A. X. Abdullaev. "METHODOLOGY FOR THE DEVELOPMENT OF ARTISTIC AND CREATIVE ABILITIES OF FUTURE TEACHERS OF FINE ARTS IN THE PROCESS OF TEACHING COMPUTER GRAPHICS." International Journal of Early Childhood Special Education 14.7 (2022).
25. Гулямов, Комилжон Махмудович. "БЎЛАЖАК ТАСВИРИЙ САНЪАТ ЎҚИТУВЧИЛАРИНИ КОМПЬЮТЕРДА ГРАФИК МОДЕЛЛАШТИРИШ АСОСИДА КАСБИЙ ТАЙЁРЛАШ МОДЕЛИ." УЧИТЕЛЬ 3.4 (2022).
26. Hakimjon o'g, Ikromov Muhammad Anasxon. "TASVIRIY SAN'AT VA MUHANDISLIK GRAFIKASI YO 'NALISHI TALABALARINI BADIY IJODIY QOBILYATLARINI RIVIJLANTIRISHDA KOMPYUTER GRAFIKASINI O 'RNI." Conferencea (2023): 130-138.
27. Hakimjon og, Ikromov Muhammad Anasxon. "BO 'LAJAK TASVIRIY SAN'AT O 'QITUVCHILARIGA "MUHANDISLIK KOMPYUTER GRAFIKASI" FANINI O 'QITISH JARAYONIDA ULARNING BADIY-IJODIY QOBILIYATLARINI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK SHART-SHAROITLARI." Conferencea (2023): 34-38.